

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όρ), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;
e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Προτάσεις για την υποδοχή και πρόσβαση αιτούντων άσυλο
κατά τη διαδικασία παροχής ασύλου***

I. Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) με τις από 08.06.2001 και 20.09.2001 προτάσεις της για την προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα επεσήμανε μια σειρά σχετικών ζητημάτων που οφείλει να ρυθμίσει η ελληνική Πολιτεία για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού και πρακτικού πλαισίου προστασίας προσφύγων και αιτούντων άσυλο.¹ Με τις ανωτέρω προτάσεις η ΕΕΔΑ τόνισε ιδιαίτερα, μεταξύ άλλων, τα σοβαρά προβλήματα που υφίστανται σχετικά με την υποδοχή αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, την ενημέρωση των αιτούντων άσυλο σχετικά με την ελληνική διαδικασία ασύλου, την πρόσβαση των αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου, την έλλειψη εκπαιδευμένων κρατικών διερμηνέων κ.ά.

Με τα παραπάνω ιδιαίτερα σοβαρά ζητήματα έρχονται σε καθημερινή βάση αντιμέτωπες μη κυβερνητικές οργανώσεις και οργανισμοί προστασίας προσφύγων ή δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικότερα. Ορισμένα ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με την υποδοχή και την πρόσβαση αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου τέθηκαν προφορικά εκ νέου υπόψη του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ από εκπρόσωπο της 'Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, εκπρόσωπο του Ελληνικού Συμβουλίου για τους

* Εισηγητές: I. Σακελλαροπούλου, Προεδρεύουσα Γ' Τμήματος, και Γ. Κτιστάκης, επιστημονικός συνεργάτης.

¹ Βλ. σχετικές προτάσεις στην Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ 2001, Αθήνα, 2002, σελ. 119-130 και 169-177. Βλ. επίσης Συνήγορος του Πολίτη, Έκθεση αυτοψίας στα κρατητήρια της αστυνομικής διεύθυνσης Χίου την 6-7-2001, 29.10.2001, ΑΠ 7099/01/2.2 και Έκθεση Αυτοψίας στους χώρους κράτησης οικονομικών μεταναστών και προσφύγων στην Κω (6-7/9/2001), 12.11.2001, ΑΠ 12280/01/2.2 (www.synigoros.gr).

Πρόσφυγες, και εκπροσώπους του Συνηγόρου του Πολίτη, στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ την 21.03.2002.

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) ενημέρωσε το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ ότι στις αρχές Φεβρουαρίου 2002 όργανα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (ΥΔΤ) παρεμπόδισαν νομικό εκπρόσωπο του ΕΣΠ και συνεργαζόμενο με το ΕΣΠ δικηγόρο της Κω να έλθουν σε επαφή με ομάδα 14 Αφγανών υπό κράτηση, που είχαν λάθρα εισέλθει και επιβιβασθεί στο νησί της Κω. Τα άτομα αυτά τελικά επαναπροωθήθηκαν στην Τουρκία από όργανα του ΥΔΤ στην Κω. Η εκπρόσωπος του ΕΣΠ στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ στις 21.03.2002 επεσήμανε επίσης ότι μετά την 11.09.2001 υπήρξαν ακόμη δύο περιπτώσεις παρεμπόδισης από όργανα του ΥΔΤ πρόσβασης μελών της νομικής υπηρεσίας του ΕΣΠ σε μαζικά αφιχθέντες αλλοδαπούς στην Ηγουμενίτσα και στη Σάμο.

Σχετικά ζητήματα πρόσβασης αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου τέθηκαν και από τον Συνήγορο του Πολίτη στο πρόσφατο πόρισμα του μετά την επίσκεψη συνεργατών του στην Κω.² Στη συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ στις 21.03.2002 υπήρξε συμφωνία των παρισταμένων εκπροσώπων οργανισμών προστασίας προσφύγων και του Συνηγόρου του Πολίτη ότι στην πράξη διαφαίνεται αδυναμία του ΥΔΤ να εξασφαλίσει την απαραίτητη διαφάνεια της πρόσβασης αλλοδαπών αιτούντων άσυλο στη σχετική διαδικασία, όπως επίσης ότι αρκετές φορές στην πράξη επαναπροωθούνται από παραμεθόριες περιοχές άτομα συγκεκριμένων ηλικιών (όπως νέοι άνδρες) ενώ κρατούνται παιδιά και γυναίκες. Επισημάνθηκε επίσης ότι ορισμένες φορές συντάσσονται από όργανα του ΥΔΤ «αιτήματα» ασύλου από αλλοδαπούς που δεν επιθυμούν να ζητήσουν άσυλο.

Η ΕΕΔΑ με την από 31.01.2002 Απόφασή της έχει εκφράσει την ανησυχία της για τις «συνθήκες επαναπροώθησης [λάθρα εισελθόντων αλλοδαπών]...[που] δημιουργούν ανησυχίες ως προς την εγγύηση της ασφάλειας και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του συνόλου των προσώπων που επιδιώκουν να εισέλθουν στη χώρα μας,

² Συνήγορος του Πολίτη, ό.π.

συμπεριλαμβανομένων των παράνομων μεταναστών».³ Παρόμοια σοβαρή ανησυχία για την επαναπροώθηση από τις ελληνικές Αρχές αιτούντων άσυλο έχουν επανειλημμένα εκφράσει δημοσία διεθνείς μη κυβερνητικές οργανώσεις όπως είναι η Διεθνής Αμνηστία και η Διεθνής Οργάνωση κατά των Βασανιστηρίων (ΟΜCT).⁴

Ως βασικό σχετικό πρόβλημα επισημάνθηκε επίσης στην ανωτέρω συνεδρίαση του Γ' Τμήματος της ΕΕΔΑ η έλλειψη επαρκούς υποδομής για την υποδοχή ή την προσωρινή παραμονή αλλοδαπών αιτούντων άσυλο, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων. Οι συμμετέχοντες στην ανωτέρω συνεδρίαση τόνισαν ότι οπωσδήποτε θα πρέπει να υπάρχουν σε όλα τα κέντρα υποδοχής βασικές υπηρεσίες παροχής ιατρικής και κοινωνικής φροντίδας, υπό τη συνεχή εποπτεία της Πολιτείας. Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας πρόσφατα άρχισε να παρέχει σε συνεργασία με το Κέντρο Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων (ΚΕΕΛ) σχετικές ιατρικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις αφίξεων αλλοδαπών σε παραμεθόριες περιοχές. Οσον αφορά στους χώρους κράτησης λάθρα εισελθόντων αλλοδαπών/αιτούντων άσυλο, το ΥΔΤ, δεδομένης της ανεπάρκειας και ακαταλληλότητας των χώρων κράτησης των αστυνομικών τμημάτων, έχει τονίσει την ανάγκη ενεργοποίησης του άρθρου 48 του Ν 2910/2001 που μεταφέρει την ευθύνη χώρων κράτησης υπό διοικητική απέλαση αλλοδαπών στις Περιφέρειες.

Εν προκειμένω διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 3 και το άρθρο 48 παρ. 1 του Ν 2910/2001, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3013/2002, αλλοδαπός υπό διοικητική απέλαση μπορεί να κρατηθεί, για περίοδο που δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τρεις μήνες, στην οικεία αστυνομική αρχή μόνο εφόσον αυτός «εκ των εν γένει περιστάσεων, κρίνεται

³ Απόφαση της ΕΕΔΑ επί του *Πρωτοκόλλου για την εφαρμογή του άρθρου 8 της Συμφωνίας συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος, ιδιαίτερα της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και της λαθρομετανάστευσης*, 31.01.2002.

⁴ Βλ. Amnesty International, *Greece: 55 Iraqi Kurds and Afghans - Other foreign nationals denied the opportunity to apply for asylum*, AI Index: EUR 25/011/2001, 07.12.2001 and 25/012/2001, 11.12.2001; World Organization Against Torture (OMCT), Press Release, *Illegal deportation of asylum seekers from Greece to Turkey and fear of further deportation to Iraq*, 11.12.2001. Επίσης βλ. Amnesty International, *Greece: Fear for safety/fear of forcible return/fear of torture or ill-treatment-Greece Omer Berber, Mehmet Genn*, AI Index: EUR 25/010/2002, 15.04.2002.

ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη». Μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας απέλασης ο αλλοδαπός «μπορεί να παραμένει σε ειδικούς χώρους» κράτησης που το άρθρο 48 παρ. 1 του Ν. 2910/2001 προβλέπει ότι θα ιδρυθούν με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Αυτοί οι ειδικοί χώροι θα λειτουργούν με μέριμνα της Περιφέρειας αλλά θα βρίσκονται υπό τη φύλαξη της Ελληνικής Αστυνομίας (άρθρο 48 παρ. 2 του Ν. 2910/2001).

Την 02.05.2002 η ΕΕΔΑ παρέλαβε έγγραφη καταγγελία εννέα ελλήνων δικηγόρων, με κύριο αποδέκτη την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων,⁵ σύμφωνα με την οποία από τις 25.02.2002 κρατούνταν στην Κάρυστο της Εύβοιας 128 αλλοδαποί αιτούντες άσυλο, μεταξύ των οποίων οκτώ γυναίκες και δέκα παιδιά κάτω των δέκα ετών. Οι συνθήκες κράτησης των ανωτέρω χαρακτηρίστηκαν από τους δικηγόρους ως «απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση» δεδομένου ότι η κράτηση ελάμβανε χώρα σε μια παλιά αποθήκη της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος περίπου 150 τ.μ. χωρίς καμία απολύτως υποδομή υγιεινής ή ύδρευσης κατάλληλης για στέγαση ανθρώπων. Σύμφωνα με την ίδια αναφορά πολλοί από τους κρατούμενους έπασχαν από μεταδιδόμενες νόσους.

Τέλος, την 15.05.2002 η ΕΕΔΑ έλαβε το από 10.04.2002 έγγραφο του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες⁶ σχετικά με την υπόθεση οκτώ υπηκόων Σομαλίας, αιτούντων άσυλο υπό κράτηση έως την 14.05.2002 στην Κω, και κατόπιν υπό απέλαση μετά την μεταφορά τους στην Αθήνα. Το ΕΣΠ με το ίδιο έγγραφο εξέφρασε φόβους απέλασης ή επαναπροώθησης των ανωτέρω αιτούντων άσυλο και τονίζει ότι «η διερευνητική διαδικασία [στην Κω] από τις αρμόδιες Αστυνομικές Αρχές ως προς τους λόγους αναχώρησης υπήρξε πλημμελής, λόγω του μεγάλου αριθμού των περιπτώσεων και της ελλείψεως προσωπικού».

II. Με το από 13.05.2002 έγγραφο του⁷ το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενημέρωσε το Γ' Τμήμα της ΕΕΔΑ ότι το ίδιο έχει άμεση συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας για την παροχή καταλύματος και την

⁵ ΑΠ ΕΕΔΑ 113/02.05.02.

⁶ ΑΠ ΕΕΔΑ 116/15.05.02.

⁷ ΑΠ ΥΔΤ: 4591/13-558437.

ικανοποίηση των λοιπών αναγκών στα λειτουργούντα κέντρα υποδοχής, «τα οποία, λόγω του μεγάλου αριθμού των αιτούντων άσυλο, δεν επαρκούν, με αποτέλεσμα οι χώροι κράτησης των αστυνομικών υπηρεσιών να έχουν μετατραπεί, σε πολλές περιπτώσεις, σε κέντρα υποδοχής, με όλες βέβαια τις συνέπειες που έχει το γεγονός αυτό».⁸ Με το ίδιο έγγραφο το ΥΔΤ τόνισε ότι «εφόσον ο αλλοδαπός παρουσιασθεί στις αρμόδιες αρχές αμελλητί και εκφράσει την επιθυμία του να υποβάλει αίτημα ασύλου...οι υπηρεσίες [του ΥΔΤ] του παρέχουν ή τον διευκολύνουν να βρει νομική βοήθεια, μέσω της Ύπατης Αρμοστείας ή του [ΕΣΠ]».

Όσον αφορά ειδικότερα στην παροχή νομικής αρωγής, το ΥΔΤ υπογράμμισε στο ίδιο έγγραφο του ότι έχει παρατηρηθεί «το φαινόμενο να παρεμβαίνουν στις υπηρεσίες [του] ορισμένοι δικηγόροι ή ΜΚΟ, επικαλούμενοι την ανάγκη νομικής συνδρομής σε αλλοδαπούς, οι οποίοι, είτε δεν έχουν εκφράσει έως εκείνη τη στιγμή αυτοπροσώπως την επιθυμία για αίτημα ασύλου, είτε σε ορισμένες περιπτώσεις και όταν ακόμη αυτοί βρίσκονται σε γειτονική χώρα. Αυτό...το γεγονός...αναγκάζει [το ΥΔΤ] να [αρνείται] την παροχή νομικής συνδρομής στη διαδικασία ασύλου στις συγκεκριμένες περιπτώσεις γιατί, κατ' αυτό τον τρόπο δημιουργούμε αιτούντες άσυλο και παραβιάζουμε ταυτόχρονα τις σχετικές διατάξεις του ΠΔ 61/99 [περί της διαδικασίας αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα]».⁹ Το ΥΔΤ τόνισε επίσης ότι καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια για την σχετική ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση του προσωπικού του μέσω σεμιναρίων ή ημερίδων ή διαταγών.

III. Λαμβανομένων υπόψη όλων των ανωτέρω η ΕΕΔΑ:

1. Εκφράζει ιδιαίτερη ανησυχία για τα σοβαρά προβλήματα που έχουν επισημανθεί ήδη από την ίδια στην ετήσια έκθεσή της του έτους 2001, και υπογραμμίστηκαν εκ νέου από τις προαναφερθείσες οργανώσεις προστασίας προσφύγων, σχετικά με την υποδοχή των αιτούντων άσυλο και την πρόσβασή τους στη διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

2. Η ΕΕΔΑ επαναλαμβάνει την ανησυχία της για τις από 11.12.2001 καταγγελίες διεθνών μη κυβερνητικών οργανισμών, όπως είναι η Διεθνής Αμνηστία και η Παγκόσμια Οργάνωση κατά των Βασανιστηρίων, για τη «βίαιη επιστροφή» από τις ελληνικές Αρχές σε παραμεθόριες περιοχές αιτούντων άσυλο στην Τουρκία, χωρίς να δοθεί στα άτομα αυτά η δυνατότητα υποβολής αίτησης ασύλου, κατά παράβαση σχετικών θεμελιωδών κανόνων του διεθνούς δικαίου¹⁰ και της αρχής της μη επαναπροώθησης (non-refoulement, άρθρο 33.1 της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, ΝΔ 3989/1959, ΦΕΚ Α' 201).¹¹

3. Η ΕΕΔΑ τονίζει ότι τα αρμόδια όργανα του ΥΔΤ, κυρίως στις παραμεθόριες περιοχές,¹² οφείλουν πάντοτε να ενημερώνουν τους υπό κράτηση αιτούντες άσυλο σχετικά με το πλαίσιο των δικαιωμάτων τους και τη σχετική διαδικασία, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο και τους διεθνώς αναγνωρισμένους κανόνες. Η ΕΕΔΑ καλεί το ΥΔΤ να λάβει υπόψη και να εφαρμόσει τα σχετικά πρότυπα που έχει διατυπώσει η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις διαδικασίες με τις οποίες τα Κράτη-Μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα.¹³

4. Η κράτηση αιτούντων άσυλο πρέπει να αποτελεί εξαίρεση και να πραγματοποιείται μόνο για το αναγκαίο χρονικό διάστημα και υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- (α) οι λόγοι κράτησης προβλέπονται ρητά από διάταξη νόμου με κύριο σκοπό την εξακρίβωση της ταυτότητας των εν λόγω ατόμων,
- (β) οι αιτούντες άσυλο έχουν καταστρέψει τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα ή τις ταυτότητές τους ή έχουν χρησιμοποιήσει πλαστά έγγραφα προς παραπλάνηση των αρχών του κράτους υποδοχής και ως

¹⁰ Άρθρο 14.1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 10.12.1948 (Ψήφισμα 217 Α (ΙΙΙ) της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ): «Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες».

¹¹ Ό.π. Βλ επίσης Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ 2001, ό.π., σελ. 234 και την από 31.01.2002 Απόφαση της ΕΕΔΑ για το Πρωτόκολλο εφαρμογής του άρθρου 8 της Συμφωνίας Συνεργασίας Ελλάδας-Τουρκίας για την καταπολέμηση του εγκλήματος κλ.

¹² Βλ UNHCR, Global Consultations, *Asylum Processes (Fair and efficient procedures)*, Doc EC/GC/01/12, 31.05.2001, paras 21-23.

¹³ Doc 500PC 0578, OJC 062E, 27.02.2001, pp 231-242.

εκ τούτων είναι αναγκαία η εξακρίβωση των στοιχείων των αιτούντων άσυλο,

(γ) σκοπός της κράτησης είναι ο προσδιορισμός των στοιχείων στα οποία βασίζεται η αίτηση ασύλου, τα οποία υπό άλλες συνθήκες θα μπορούσαν να χαθούν.¹⁴

5. Όσον αφορά στους αιτούντες άσυλο υπό κράτηση κατόπιν σύλληψης λόγω παράνομης εισόδου στη χώρα, η ΕΕΔΑ τονίζει ότι ο πρόσφυγας που συνήθως εγκαταλείπει τη χώρα καταγωγής του εν τάχει σπάνια έχει τη δυνατότητα να εισέλθει νόμιμα σε μια τρίτη χώρα για την παροχή ασύλου. Η τιμωρία της παράνομης εισόδου πρόσφυγα προσκρούει στα θεμέλια του ίδιου του εδαφικού ασύλου, θεσμού που έχει ως σκοπό την παροχή *αποτελεσματικής προστασίας* σε άτομα ευρισκόμενα σε φυγή κατόπιν διάλυσης του νομικού δεσμού προστασίας μεταξύ αυτών και του κράτους ιθαγένειας ή καταγωγής τους.¹⁵

6. Οι αιτούντες άσυλο που συλλαμβάνονται λόγω παράνομης εισόδου πρέπει πάντοτε να ενημερώνονται από τα αρμόδια όργανα του ΥΔΤ και να διασφαλίζεται από τα ίδια όργανα η άσκηση του θεμελιώδους δικαιώματος των αιτούντων άσυλο σε νομική αρωγή σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου.¹⁶ Σχετικές πληροφορίες πρέπει να είναι πάντοτε αναρτημένες στους χώρους κράτησης σε τουλάχιστον τρεις ξένες γλώσσες των τριών κυριότερων εθνικών ομάδων αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα.

7. Συγκεκριμένα, προτείνεται στο ΥΔΤ η θεσμοθέτηση ύπαρξης σε όλους τους χώρους κράτησης αλλοδαπών αιτούντων άσυλο τηλεφώνου (με

¹⁴ Βλ. Πόρισμα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (ΥΑΗΕΠ), no 44 (XXXVII) - 1986, *Detention of Refugees and Asylum-Seekers*.

¹⁵ Βλ. επίσης άρθρο 31.1 της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων: «Αι Συμβαλλόμενοι Χώροι δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο...εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδειας, υπό την επιφύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελλητί εις τα αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής». Βλ. επίσης UNHCR, *Global Consultations, Geneva Expert Round Table 8-9.11.2001, Summary Conclusions on Article 31 of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees – Revised* (www.unhcr.ch).

¹⁶ Βλ. Ετήσια Έκθεση της ΕΕΔΑ 2001, ό.π., προτάσεις για τη νομική συνδρομή, σελ. 133-142.

σχετικές πληροφορίες σε τρεις τουλάχιστον ξένες γλώσσες που ομιλούνται από τις τρεις μεγαλύτερες εθνικές ομάδες αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα) επικοινωνίας των ανωτέρω αλλοδαπών με οργανισμούς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που προσφέρουν κοινωνικές υπηρεσίες και δωρεάν νομική αρωγή.

8. Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει ότι σύμφωνα με τη Σύσταση του Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης (2001) 1 *για τα δικαιώματα αλλοδαπών κατά την άφιξή τους σε χώρα μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης και την εκτέλεση των αποφάσεων απέλασης*,¹⁷ κατά την άφιξη των ανωτέρω αλλοδαπών, και εφόσον αμφισβητείται η νομιμότητα της εισόδου τους, οι αλλοδαποί αυτοί πρέπει να εξετάζονται από τις αρμόδιες Αρχές και να υπάρχει στη διάθεσή τους κρατικός διερμηνέας έτσι ώστε να διευκολύνεται, σε περιπτώσεις αιτούντων άσυλο, η έναρξη διαδικασίας ασύλου. Αυτό συνεπάγεται το δικαίωμα των ανωτέρω αλλοδαπών να ενεργοποιούν τις σχετικές διαδικασίες αφού ενημερωθούν, σε γλώσσα που κατανοούν, για τις διαδικασίες αυτές (παρ. I.2 της Σύστασης). Επίσης ο Επίτροπος με την ίδια Σύστασή του τονίζει ότι οι υπό κράτηση αλλοδαποί πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να έρχονται σε επαφή με οιονδήποτε αυτοί επιθυμούν και να τον ενημερώνουν για την κατάστασή τους (παρ. I.4 της Σύστασης). Τέλος, ο Επίτροπος υπογραμμίζει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των Κρατών να εγγυώνται τα ανώτατα δυνατά επίπεδα διαφάνειας λειτουργίας των κέντρων υποδοχής αλλοδαπών, διασφαλίζοντας, τουλάχιστον, την πρόσβαση σε αυτά τα κέντρα ανεξάρτητων εθνικών επιτροπών δικαιωμάτων του ανθρώπου, του Συνηγόρου του Πολίτη και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, δικηγόρων και στενών συγγενών των κρατουμένων αλλοδαπών (παρ. II.10 της Σύστασης).

9. Η ΕΕΔΑ προτείνει την άμεση δημιουργία νέων μόνιμων κρατικών κέντρων υποδοχής αιτούντων άσυλο, όπως προβλέπει το άρθρο 24 παρ. 2 α του Ν. 1975/1991 τροποποιημένου με το Ν. 2646/1998, όπου θα υπάρχει οπωσδήποτε επαρκής υποδομή για την παροχή των βασικών ιατρικών και

¹⁷ Recommendation of the Commissioner for Human Rights concerning *the rights of aliens wishing to enter a Council of Europe member State and the enforcement of expulsion orders*, CommDH/Rec (2001) 1, Strasbourg, 19.09.2001.

κοινωνικών υπηρεσιών και για τη διερεύνηση ύπαρξης και τη διάκριση από τα αρμόδια όργανα του ΥΔΤ των αιτούντων άσυλο από τους υπόλοιπους αλλοδαπούς, έτσι ώστε να πραγματοποιείται άμεση έναρξη της διαδικασίας ασύλου. Η ΕΕΔΑ καλεί τις αρμόδιες υπηρεσίες της ελληνικής Πολιτείας, και κυρίως το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, να λάβουν υπόψη τα σχετικά ελάχιστα πρότυπα που έχει θέσει υπόψη των ευρωπαϊκών Κρατών η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την πρόταση Οδηγίας για *τα ελάχιστα πρότυπα για την υποδοχή αιτούντων άσυλο στα Κράτη-Μέλη*.¹⁸ Η ΕΕΔΑ υπογραμμίζει επίσης την άμεση ανάγκη ενεργοποίησης του άρθρου 48 του Ν. 2910/2001, τροποποιημένου με το Ν. 3013/2002, που προβλέπει τη δυνατότητα ίδρυσης στις Περιφέρειες χώρων κράτησης αλλοδαπών υπό διοικητική απέλαση, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

10. Τέλος η ΕΕΔΑ προτείνει την άμεση δημιουργία κεντρικού συντονιστικού διυπουργικού οργάνου για ζητήματα μετανάστευσης και ασύλου που θα έχει διττό σκοπό ύπαρξης:

(α) την καθιέρωση γενικών αρχών λειτουργίας και επέμβασης όλων των συναρμόδιων κρατικών οργάνων (κυρίως του ΥΔΤ και του Υπουργείου Υγείας-Πρόνοιας) σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων αλλοδαπών και

(β) τον αποτελεσματικό συντονισμό των ανωτέρω αρμόδιων κρατικών οργάνων σε περιπτώσεις μαζικών αφίξεων αλλοδαπών, προς εξασφάλιση των αρχών καταγραφής αιτούντων άσυλο που έχει υιοθετήσει η Ένωση Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες,¹⁹ της διαφάνειας των ενδεχόμενων διαδικασιών ασύλου και της παροχής αποτελεσματικών κοινωνικών και νομικών υπηρεσιών σε όσους αλλοδαπούς χρήζουν αυτών.

Αθήνα, 6 Ιουνίου 2002

¹⁸ Doc COM (2001) 181 final, Brussels, 3.4.2001.

¹⁹ Βλ. Πόρισμα της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΥΑΗΕΠ no 91 (LII) – 2001, *Conclusion on Registration of Refugees and Asylum-Seekers*.